

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

Факультет № 6

Кафедра соціології та психології

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

з навчальної дисципліни

«СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ У ЗВО»

вибіркових компонент

освітньо-наукової програми третього(освітньо-наукового) рівня вищої освіти

011 Освітні, педагогічні науки

за темою - Технологія організації групової навчальної діяльності

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 29.08.2023 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри соціології та психології факультету № 6
(протокол від 29.08.2023 № 8)

Розробник:

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та психології факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ **Олена ФЕДОРЕНКО**.

.

Рецензенти:

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця **Вікторія БУДЯНСЬКА**;
доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ **Валентина ТЮРІНА**

План лекції

1. Історія виникнення технології
2. Концептуальні положення організації групової навчальної діяльності
3. Мета й завдання технології
4. Зміст технології

Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна:

1. Аніщенко О.В., Яковець Н.І. Сучасні педагогічні технології: курс лекцій. Навч. посібник / За заг. ред. Н.І. Яковець. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2007. 199 с.
<http://lib.iitta.gov.ua/26574/1/Anishchenko%20O.%20Modern%20educational%20technology.pdf>
2. Дичківська, І.М. Інноваційні педагогічні технології : підручник. Київ : Академвидав, 2015. 303 с.
3. Педагогічні технології в підготовці вчителів : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. І. Ф. Прокопенка. Харків : ХНПУ, 2018. 457 с.
<http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1939/1/%D0%9F%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%96%20%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97%20.pdf>
4. Прокопенко І.Ф., Євдокимов. В.І. Педагогічні технології : навч. посіб. : Затверджено МОН України. Х. : Колегіум, 2005. 224 с.
5. Сучасні педагогічні технології. Навчально-методичний посібник / Автор-укладач Федорчук Е.І. Кам'янець-Подільський: АБЕТКА, 2006., ст. 212. http://tutor-best.kh.ua/wp-content/uploads/2017/08/Such.ped_.tehnologii.pdf.

Допоміжна :

1. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи : навч.-метод. посіб. : рекомендовано МОН України. Київ : Кондор, 2016. 271 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка : навч. посіб. : Допущено МОН України. К. : Освіта України: КНТ, 2008. 528 с.
3. Ортинський, В.Л. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. : рекомендовано МОН України. Львів. держ. ун-т внутр. справ. Київ : Центр учб. літ., 2016. 471 с.
4. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. : Рекомендовано МОН України / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; за ред. З.Н. Курлянд. К. : Знання, 2007. 496 с.
5. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. / О.М. Рубан, Л.О. Рубан, П.В. Максименко, С.В. Мороз; МВС України, Кіровоград. юрид. ін-т ХНУВС. Кіровоград : Кіровоград. юрид. ін-т ХНУВС, 2010. 110 с.

Текст лекції

1. Історія виникнення технології

Навчання як процес цілеспрямованої передачі й засвоєння досвіду можна здійснювати по-різному, що визначається відповідною формою навчання. Категорія «форма навчання» належить до основних у дидактиці, однак у тлумаченні донині немає повної єдності дослідників.

Так, одна група дослідників визначає загальні форми навчання (фронтальна, групова, індивідуальна) та конкретні (урок, семінар, екскурсія). Поряд із поняттям "форма організації навчання" низка вчених пропонують розглядати поняття "форма навчальної діяльності учнів" (фронтальна, індивідуальна, групова). Ці форми відрізняються одна від одної кількістю учнів і способами організації роботи. Водночас, означені форми навчальної діяльності учнів пронизують весь навчальний процес.

У психолого-педагогічній літературі немає єдиного підходу до визначення групової навчальної діяльності.

Групова навчальна діяльність — це форма організації навчання в малих групах учнів, об'єднаних загальною навчальною метою при опосередкованому керівництві вчителем і в співпраці з учнями. Учитель в груповій навчальній діяльності керує роботою кожного учня опосередковано, через завдання, які він пропонує групі та які регулюють діяльність учнів. Стосунки між учителем та учнями набувають характеру співпраці, тому що педагог безпосередньо втручається у роботу груп тільки в тому разі, якщо в учнів виникають запитання і вони самі звертаються по допомогу до вчителя. Це їхня спільна діяльність.

Групова навчальна діяльність, на відміну від фронтальної та індивідуальної, не ізолює учнів один від одного, а навпаки, дозволяє реалізувати природне прагнення до спілкування, взаємодопомоги і співпраці.

Відомо, що учням буває психологічно складно звертатись за поясненням до вчителя і набагато простіше – до ровесників.

Психолого-педагогічні дослідження свідчать, що групова навчальна діяльність сприяє активізації й результативності навчання школярів, вихованню гуманних стосунків між ними, самостійності, умінню доводити і відстоювати свою точку зору, а також прислуховуватися до думки товаришів, культурі ведення діалогу, відповідальності за результати своєї праці.

В основу даної технології покладено ідеї Ж.-Ж.Руссо, Й. Песталоцці їх ідеї розвивав Я.А.Коменський.

Як вважають В.В.Виноградова, О.К. Дусавицький, В.В. Рєпкін, групове навчання відбувається в групах, де створено умови доброзичливості, чуйності, оволодіння учнями формами взаємодопомоги. Як свідчить шкільна практика, під час групової роботи активізується діяльність всіх без винятку її виконавців. Психологи пояснюють це тим, що "одна з найважливіших характеристик людини в групі полягає в тому, що вона звертається до своєї групи як до джерела орієнтації у навколишній дійсності"

Групові форми навчальної діяльності виникли як альтернатива відомим традиційним формам навчання. Різновидом групового навчання в межах класно-урочної системи стала белл-ланкастерська система (1798), яку ще можна назвати системою взаємного навчання. Її засновниками були пастор Белл і вчитель Ланкастер. Вони запропонували таку систему взаємного навчання. Заняття проводились у залах по 300 і більше учнів, які були поділені на групи по 10-15 осіб. Ці групи закріплювались за моніторами (старшими учнями). Монітори щодня одержували завдання від учителя та працювали з молодшими. Підручників не було, а замість них на стінах висіли таблиці. Учитель спостерігав за роботою груп. Учні в таких школах значно швидше, ніж у звичайних, оволодівали базовими вміннями й навичками. Однак навчання за такою системою більше нагадувало зіпсований телефон, аніж ґрунтовну систему. Старші учні не були професійними педагогами, а тому організовані ними заняття мали низьку ефективність через брак ґрунтовних базових знань і вмінь керувати навчальною діяльністю молодших учнів. Белл-ланкастерська система не була поширена, хоча схожі моделі ще певний час виникали.

На початку ХХ століття виникла система індивідуалізованого навчання (далтон-план). Назва походить від назви американського міста Далтон штату Массачусетс. Автор цієї методики – педагог Елен Паркхерст – розробила форму організації навчання – альтернативу традиційним урокам, на яких панували заучування й опитування. Учні, які працювали в такій школі, не мали спільної класної роботи, їм надавалась свобода вибору змісту занять, почерговість предметів, використання класного робочого часу. Увесь навчальний матеріал було поділено на частини – завдання. Кожна з таких частин конкретизувалась на спеціальній картці у формі короткого письмового завдання з постановкою запитань і визначенням джерел, де учні можуть віднайти відповіді на запитання. Кожний учень укладав із учителем контракт про самостійне опрацювання певних завдань у визначений час.

Керуючись письмовими завданнями, учні самостійно наодинці або в невеликих групах по 3-5 осіб виконували свою роботу в доступному для кожного темпі. Облік навчальної роботи вівся на картках: лабораторній картці інструктора (учителя), індивідуальній обліковій картці учня й обліковій картці класу. Учні працювали в окремих предметних кабінетах-лабораторіях. Завдяки цим лабораторіям Далтон-план має ще одну назву – лабораторний план.

Негативними моментами в процесі такої організації навчання було те, що Далтон-план сприяв виникненню нездорового суперництва між учнями, утвердженню індивідуалізму, нераціональному використанню часу. Крім того, більшість учнів була неспроможною самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, тому в чистій формі Далтон-план упроваджувався недовго, проте окремі його елементи, й підходи в поєднанні з іншими формами організації навчання запроваджуються в школах США та деяких інших країн і нині.

На початку XX століття в Радянському Союзі виник "бригадно-лабораторний метод". Ця форма організації навчання за короткий час стала популярною й перетворилась на універсальну форму організації навчального процесу. Група учнів поділялась на бригади, якими керував один із них. Робота в таких невеликих групах організовувалась різними варіантами. Наприклад, усі групи отримували різне завдання, а відтак доповідали про результати роботи. Або групи вивчали однаковий матеріал, а одне питання було різним для кожної групи. У цьому випадку колективне обговорення було досить жвавим, оскільки кожна група мала спільний досвід і дещо нове.

Серед основних помилок, що стали причиною відмови від упровадження цієї технології, були зниження ролі вчителя, не було в учнів мотивації учіння, неекономне витрачання часу, а головне – активність і самостійність демонстрували лише окремі учні з усієї бригади, а решта залишалась у ролі пасивних спостерігачів. Такій вибірковій активності сприяло також правило виставляти за виконане групою завдання оцінку всім учням одночасно лише за результатом доповіді одного з них. Група обирала серед своїх членів найрозумнішого й доручала йому виконання завдання з наступною доповіддю. У такий створювалися зручні умови для активних щодо реалізації свого потенціалу, а також для пасивних учнів, які нічого не робили, але мали позитивні оцінки.

2. Концептуальні положення організації групової навчальної діяльності

Особливості групової форми навчальної діяльності школярів легко визначити основі порівняння її з фронтальною та індивідуальною формами.

У фронтальному навчанні весь клас працює над одним навчальним завданням під безпосереднім керівництвом учителя. При цьому вчитель організовує весь клас на роботу в єдиному темпі, прагне більш-менш рівномірно впливати на всіх учасників навчального процесу. Під час визначення рівня складності матеріалу та орієнтовного часу на його вивчення вчитель орієнтується безпосередньо на більшість класу, що складається з "середніх" учнів.

Проте у фронтальній роботі надзвичайно складно забезпечити високу активність кожного учня. Складність виникає через те, що існує достатньо істотна відмінність у рівні навчальних можливостей учнів. Класи формуються довільно, а тому тут можна виокремити групи так званих "слабких, середніх і сильних" учнів. Учителю, як ми вже зазначили, під час організації фронтальної роботи, орієнтується в основному на середнього учня, але це ще не гарантує активної навчальної діяльності навіть цієї категорії. Необхідно взяти до уваги мотивацію, наявність пізнавального інтересу й чимало інших факторів, що мають прямий вплив на виникнення в учня бажання брати активну участь у фронтальній роботі.

Недоліком фронтальної роботи є також неефективність в організації самостійної навчальної діяльності учнів із низьким рівнем пізнавальних можливостей. Вони неспроможні сприйняти й осмислити матеріал у повному обсязі. Якщо спробувати знизити темп роботи класу, то це негативно позначиться на сильних і середніх учнях. Категорія учнів із високим рівнем пізнавальних можливостей, працюючи в заданому темпі й на рівні складності, що розрахований на "середнього" учня не відчуває інтелектуального напруження, темп роботи для них є достатньо низьким, а тому фронтальна робота у цьому випадку також є неефективною.

До цього слід додати, що фронтальна робота дає досить обмежені можливості організації навчального спілкування учнів. Воно можливе лише з дозволу вчителя, за його ініціативою і в обмеженій мірі. Внаслідок цього вчителю важко забезпечити розвиток в учнів комунікативних умінь.

В індивідуальній роботі можна уникнути таких небажаних ситуацій. Тут кожен учень працює самостійно, темп його роботи відповідає індивідуальним особливостям і визначається ступенем цілеспрямованості, розвитку інтересів, нахилів. Індивідуальній навчальній діяльності також не властива безпосередня взаємодія учнів між собою, а контакти з учителем обмежені й нетривалі. В індивідуальній навчальній роботі діяльність учнів із низьким рівнем пізнавальних можливостей приречена на невдачу, тому що в них є прогалини у знаннях, недостатня сформованість умінь і навичок навчальної самостійної роботи.

Усі хиби фронтальної та індивідуальної навчальної діяльності компенсує групова.

За умов організації групової навчальної діяльності вчитель здійснює своє керівництво через завдання, які він пропонує групі. Стосунки між учителем та учнями набувають характеру співпраці, а тому педагог утручається в роботу груп лише в тому разі, якщо в учнів виникають запитання, і вони самі звертаються по допомогу. Це їхня спільна діяльність, яка на відміну від фронтальної та індивідуальної, не ізолює учнів один від одного, а навпаки, сприяє реалізації природному прагненню до спілкування, взаємодопомоги і співпраці.

Окрім цих загальних переваг групової навчальної діяльності, слід зазначити й низку інших, серед яких важливими є такі:

- збільшується обсяг виконаної роботи за певний час; це досягається завдяки специфічному добору завдань для роботи в мікрогрупі, що в порівнянні з фронтальною та індивідуальною формами навчальної діяльності справді має значно більший обсяг;

- висока результативність у засвоєнні знань і формуванні умінь, що досягається шляхом забезпечення активності кожного окремого учня завдяки спеціально організованій взаємодії в мікрогрупі;

- формуються вміння співпрацювати;

- формуються мотиви навчання, розвиваються гуманні взаємини людей;

- розвивається навчальна діяльність, а саме: утворюються такі компоненти навчальної діяльності, як планування, самоконтроль, самооцінка.

3. Мета й завдання технології

Метою цієї технології є розвиток дитини як суб'єкта навчальної діяльності.

Спробуємо дати пояснення глибинного змісту терміна "суб'єкт" у розрізі навчальної діяльності. Звичайна діяльність людини складається з кількох важливих етапів: визначення мети діяльності, складання плану дій, вибір доцільних методів, послідовне виконання запланованих дій, оцінювання результату. Звичайна навчальна діяльність позбавлена кількох із зазначених важливих етапів. За браком мотивації до навчання учні змушені виконувати дії, що не мають нічого спільного з їхніми власними планами, послідовність дій визначається вчителем, а результати навчальної діяльності оцінюються вчителем і дуже рідко збігаються з власним оцінюванням учнів своїх результатів.

У разі організації групової навчальної діяльності правильно сформована мотивація до навчання сприяє забезпеченню наявності всіх необхідних для повноцінної діяльності компонентів діяльності.

Завдання:

- навчити дітей співпраці при виконанні групових завдань;
- стимулювати моральні переживання взаємного навчання, зацікавленості в успіху товариша;
- формувати комунікативні вміння молодших школярів;
- формувати рефлексивні компоненти навчальної діяльності: цілеспрямованість, планування, контроль, оцінювання;
- поєднувати фронтальну, індивідуальну та групову форми навчальної діяльності.

Виконання зазначених завдань здійснюється завдяки спеціально організованій взаємодії учнів у навчальному процесі. Із іншого боку, метою групової навчальної діяльності обумовлена постановка саме таких завдань.

4. Зміст технології

Запропонована технологія групової навчальної діяльності молодших школярів базується на таких положеннях:

- необхідно навчати молодших школярів прийомів ділової співпраці;
- необхідно забезпечувати спеціальний добір дітей у групи;
- необхідно актуалізувати активність кожного учня;
- поєднувати всі форми навчальної діяльності школярів на занятті.

Досвідом роботи доведено, що в початковій школі найбільш раціонально організовувати навчальні групи з 4-5 осіб. Це сприяє швидкому

та зручному розміщенню учнів, активній діяльності кожного члена групи, розподілу обов'язків.

Істотним моментом у створенні малої групи є її склад. Групи мають бути гетерогенними за навчальними та психологічними можливостями дітей: у групі повинен бути хоча б один сильний учень. Групу слід формувати на основі особистісних переваг учнів, обрати консультанта, розподілити обов'язки. При створенні групи необхідно брати до уваги психологічну єдність дітей, їхні бажання, потенціальні можливості для успішної навчальної діяльності. Робота проводиться за принципом рівноправності.

Під час організації групової навчальної діяльності необхідно забезпечити активність кожного учня. Для цього запропонованій групі завдання можна поділити на частини за кількістю учасників групи. Кожен має виконати свою частину роботи й пояснити спосіб її виконання іншим. Також необхідно налагодити систему обліку діяльності кожного учня в групі. Для відображення роботи учням можна запропонувати відповісти на такі запитання:

1. Функціонування в групі: Чи розв'язала група те, що повинна була розв'язати? Чи виникали при виконанні завдань труднощі? Чи були усунені труднощі?

2. Ролі учасників: Чи мав ти певну роль у групі? Яку? Як ти вважаєш, ти її виконав? Тобі було складно? Чому? Чи був ти корисним в групі? У чому конкретно: а) у пропозиції плану роботи? б) у пошуку інформації? в) у пропозиції усунення труднощів?

3. Робота індивідуальна (робота колективна): Чи працював ти самостійно в той час, коли вся група працювала разом?

4. Оцінка: Як ти визначиш те, що вивчив?

Групова навчальна діяльність корисна на всіх етапах уроку, особливо під час перевірки домашнього завдання, закріплення знань, застосування їх на практиці, де допомога дорослого вже не потрібна й навіть шкодить, бо заважає дитині діяти самостійно.

На початкових етапах здійснення групової навчальної діяльності потрібно навчити молодших школярів спільної роботи, співпраці, тому що учні мають набути такого досвіду спільної роботи в малих групах. Формування таких умінь варто розпочинати у фронтальній роботі. Для цього слід частіше організовувати навчальну дискусію на уроці. Дискусія є оптимальним засобом залучення всіх учнів до навчальної роботи, оскільки в цей час вони розпочинають опосередковане спілкування між собою. Така робота відрізняється від звичайної бесіди тим, що в бесіді з учителем учневі достатньо лише висловити правильно певне положення, а вчитель не вимагатиме пояснити його. Він навіть часто пояснює положення замість учня. Дискусія з іншим учнем вимагає не просто висловлення своїх думок, а також доведення їх правильності, пояснення незрозумілих моментів. Він також повинен уміти обґрунтовувати свою точку зору, дотримуватись правил поведінки під час дискусії.

Після етапу підготовки учнів до спільної роботи слід переходити до формування вмінь працювати парами. Для роботи в парах можна запровадити давно відомі прийоми, такі, як взаємоперевірка, взаємодиктанти, складання плану оповідання.

Формувати групи слід із урахуванням таких вимог: у групі повинні бути сильні, середні й слабкі учні. Кожен повинен виконувати певну роботу, брати активну участь у процесі навчання тощо. Учитель повинен керувати роботою групи пам'ятками, інструкціями.

Так, для розв'язання задачі можна запропонувати таку пам'ятку:

1. Прочитайте задачу.
2. Домовтесь, хто з ким називатиме своє запитання?
3. Виконуйте кожен свою частину роботи.
4. Обговоріть в групі правильність роботи кожного.
5. Дайте оцінку кожного в групі.
6. Визначте, хто буде повідомляти класу про результати роботи.

Обговорення в групі відбувається так: один учень читає умову задачі, учні обговорюють і розв'язують, за варіантами; другий учень аналізує задачу, решта доповнює; третій визначає, що треба дізнатись (визначає запитання); четвертий пояснює, як розв'язувати її. У групі визначається учень, який відповідатиме перед класом. Учні з кожної групи по черзі повідомляють, решта стежить за перебігом обговорення результатів, доповнює чи виправляє.

Групова навчальна діяльність сприяє підвищенню рівня успішності учнів, а також вирішує багато виховних і розвивальних завдань. Зокрема, відбувається швидке занурення учня в навчальну діяльність, формується самооцінка й саморегуляція, позитивне ставлення до навчання, підготовка до спілкування.

Вимоги до особистості педагога. Учителю відводиться важлива роль у процесі організації групової діяльності. Він повинен створити сприятливі умови для сприймання учнями групового навчального завдання й забезпечити умови для його успішного виконання.

Перед тим, як визначити місце групової діяльності на уроках, учителеві варто проаналізувати зміст навчального матеріалу з предмета, визначити види групової діяльності, підготувати завдання для групової роботи, а для цього слід урахувати обсяг завдань, рівень складності за навчальними можливостями учнів, міру допомоги вчителем. Також слід розробити пам'ятки та інструкції для учнів.

Під час організації групової діяльності на занятті вчитель повинен також дотримуватись таких вимог:

1. чітко формулювати пізнавальні завдання;
2. завдання мають бути проблемними, спонукати учнів до активності, до творчого мислення, до пошуку нових знань і нових способів дій;
3. уважно спостерігати за перебігом навчальної діяльності в малих групах;
4. зосередити увагу на діяльності слабких учнів;

5. заздалегідь інструктувати ланкових, спрямовувати їхню роботу в групі;

6. не створювати ніякого змагання на швидкість виконання завдань.

Функція вчителя в груповій діяльності – забезпечити учням позицію справжнього суб'єкта навчання. Керівна роль учителя в навчальному процесі не зменшується. Йому також слід пильно стежити за тим, щоб не пропустити того моменту, коли дітям особливо потрібні увага й допомога.

Залежно від змісту та мети навчання можливі різні варіанти організації роботи груп.

1. «Діалог». Суть його полягає в спільному пошуку групами узгодженого рішення. Це знаходить своє відображення у кінцевому тексті, переліку ознак, схемі тощо. Діалог виключає протистояння, критику позиції тієї чи тієї групи. Всю увагу зосереджено на сильних моментах у позиції інших.

Клас об'єднується у 5-6 робочих груп і групу експертів з сильних учнів. Робочі групи отримують 5-10 хвилин для виконання завдання. Група експертів складає свій варіант виконання завдання, стежить за роботою груп і контролює час. По завершенні роботи представники від кожної робочої групи на дошці або на аркушах паперу роблять підсумковий запис. Потім, по черзі, надається слово одному доповідачеві від кожної групи. Експерти фіксують спільні погляди, а на завершення пропонують узагальнену відповідь на завдання. Групи обговорюють і доповнюють її. До зошитів занотовується кінцевий варіант.

2. «Синтез думок». Дуже схожий за метою та початковою фазою на попередній варіант групової роботи. Але після об'єднання в групи і виконання завдання учні не роблять записів на дошці, а передають свій варіант іншим групам, які доповнюють його своїми думками, підкреслюють те, з чим не погоджуються. Опрацьовані таким чином аркуші передаються експертам, які знову ж таки зіставляють написане з власним варіантом, роблять загальний звіт, котрий обговорює весь клас.

3. «Спільний проект». Має таку саму мету та об'єднання в групи, що й діалог. Але завдання, які отримують групи, різного змісту та висвітлюють проблему з різних боків. По завершенні роботи кожна група звітує і записує на дошці певні положення. В результаті з відповідей представників груп складається спільний проект, який рецензується та доповнюється групою експертів.

4. «Пошук інформації». Різновидом, прикладом роботи в малих групах є командний пошук інформації (зазвичай тієї, що доповнює раніше прочитану вчителем лекцію або матеріал попереднього уроку, домашнє завдання), а потім відповіді на запитання. Використовується для того, щоб оживити сухий, іноді нецікавий матеріал. Для груп розробляються запитання, відповіді на які можна знайти в різній джерелах інформації.

До них можуть належати:

- роздатковий матеріал;
- документи;

- підручники;
- довідкові видання;
- доступна інформація на комп'ютері;
- артефакти (пам'ятки матеріальної культури);
- прилади.

Учні об'єднуються в групи. Кожна група отримує запитання по темі уроку. Визначається час на пошук та аналіз інформації. Наприкінці уроку заслуховуються повідомлення від кожної групи, які потім повторюються і, можливо, розширюються всім класом.

5. «Коло ідей» Метою «Коло ідей» є вирішення гострих суперечливих питань, створення списку ідей та залучення всіх учнів до обговорення поставленого питання. Технологія застосовується, коли всі групи мають виконувати одне і те саме завдання, яке складається з декількох питань (позицій), які групи представляють по черзі.

Коли малі групи завершують виконувати завдання і готові подати інформацію, кожна з них по черзі озвучує лише один аспект проблеми, що обговорювалась. Продовжуючи по колу, вчитель запитує всі групи по черзі, поки не вичерпаються ідеї. Це дасть можливість кожній групі розповісти про результати своєї роботи, уникаючи ситуації, коли перша група, що виступає, подає всю інформацію.

Як варіант можуть подаватись по колу результати не тільки групової, а й індивідуальної роботи. Цей метод є ефективним для вирішення проблемних питань. Для створення списку думок, точок зору можна попросити кожного учня по черзі запропонувати одну ідею усно або написати свою думку чи ідею на картці-індексі без імені. Вчитель збирає всі картки і складає список зазначених у них ідей на дошці або починає дискусію, користуючись інформацією з карток.

Метою технології є залучення всіх до обговорення проблеми. Порядок проведення:

- вчитель ставить дискусійне питання та пропонує обговорити його в малих групах;
- після того як вичерпався час на обговорення, кожна група представляє лише один аспект проблеми, яку ви обговорювали;
- групи висловлюються по черзі, поки не буде вичерпано всі відповіді;
- під час обговорення теми на дошці складається список зазначених ідей;
- коли всі ідеї з вирішення проблеми висловлені, можна звернутись до розгляду проблеми в цілому і підбити підсумки роботи.